

अभ्यासः

1. उदाहरणानुगुणम् उपसर्गसहितवाक्यानि रचयन्तु -

उदा० - छात्रः गृहम् आगच्छति । (आ + गम्)

१. भक्तः देवं। (प्र + नम्)
२. प्रधानमन्त्री विदेशात्। (प्रति + आ + गम्)
३. सैनिकाः शत्रून्। (सम् + ह)
४. माता पुत्रान्। (परि + पाल्)
५. एषः वस्त्रं। (प्र + क्षाल्)
६. गुरवः छात्रान्। (परि + प्रच्छ)
७. विष्णुः क्षीरसागरम्। (अधि + वस्)
८. कवि काव्यं। (वि + लिख)
९. वानरः वारं वारं। (उत् + पत्)
१०. सा सखीम्। (उप + हस्)
११. सः पाठं। (वि + स्मृ)
१२. बालिके चित्राणि। (सम् + ग्रह)
१३. हिन्दुः धर्मम्। (अनु + सृ)
१४. गङ्गा हिमालयात्। (निस् + सृ)
१५. वृक्षः सर्वान्। (उप् + कृ)

उच्चैः पठन्तु, जानन्तु च -

उपसर्गसहितक्रियाः	लङ्-रूपाणि	कतवतुप्रत्ययान्तरूपाणि पुंलिङ्गे
आगच्छति	आ + अगच्छत् - आगच्छत्	आ + गतवान् - आगतवान्
आनयति	आ + अनयत् - आनयत्	आ + नीतवान् - आनीतवान्
प्रतिवदति	प्रति + अवदत् - प्रत्यवदत्	प्रति + उदितवान् - प्रत्युदितवान्
निराकरोति	निर् + आ + अकरोत् - निराकरोत्	निर् + आ + कृतवान् - निराकृतवान्
अनुकरोति	अनु + अकरोत् - अन्वकरोत्	अनु + कृतवान् - अनुकृतवान्
प्रविशति	प्र + अविशत् - प्राविशत्	प्र + विष्टवान् - प्रविष्टवान्
विलिखति	वि + अलिखत् - व्यलिखत्	वि + लिखितवान् - विलिखितवान्
परिहरति	परि + अहरत् - पर्यहरत्	परि + हृतवान् - परिहृतवान्
अवगच्छति	अव + अगच्छत् - अवागच्छत्	अव + गतवान् - अवगतवान्

2. उदाहरणं दृष्ट्वा रि

आहरति	उ
आगच्छति	.
उत्तिष्ठति	उ
अनुगच्छति	अ
अनुसरति	..
प्रहरति	प्र
प्रक्षालयति	..
विहरति	..
परित्यजति	..
निक्षिपति	..

3. उपसर्गयुक्तैः लङ्-रूपाणि

१. युवकाः ग्रामात् ..
२. शिशुः मातरम् ..
३. भगिनी पुस्तकानि ..
४. अहं लेखं ..
५. वयं नियमान् ..
६. दुष्यन्तः शकुन्तलां ..
७. जनाः देवम् ..
८. शिक्षकः छात्रस्य ..

4. उपसर्गयुक्तैः कतवतुप्रत्ययान्तरूपाणि

१. बालकः ज्येष्ठान् ..
२. वानराः वृक्षात् ..
३. अभियन्ता अनुत्तमं ..
४. ते प्रातःकाले शीघ्रं ..
५. भीमः दुर्योधनं गदं ..
६. हनुमान् हिमालयात् ..
७. बालिका विषयम् ..